

VISSZAEMLEKEZÉSEK

MEZŐ ISTVÁN

A MAGYAR NÉPHADSEREG ELSŐ HARCKOCSISZÁZADÁNAK TÖRTÉNETÉHEZ 1948—1949

Negyven év telt el azóta, hogy 1948. október 20-án, egy napsütötte szerdai napon, az esztergombai laktanyában megkezdtük katonai szolgálatunkat, mint a néphadsereg, illetve akkor még a demokratikus honvédség katonái, első harckocsizói.

Mai szemmel nézve elég szokatlan volt az a körülmény, hogy a behívóparancs a bevonulás helyéül a leendő szolgálati helyet jelölte meg számunkra. Mindenkinek egyénileg kellett Esztergombába utaznia. A sorozás, az orvosi vizsgálat is ott folyt le és a szükséges „fodrász munka” is. Emlékezetem szerint nem sok dolga volt a figarónak, mert a kopaszra nyírás akkor még nem volt divat és a bevonulók szinte mindegyike az előírt frizurával érkezett.

Ami szintén meglepő lehet mai szemmel, hogy a részünkre érkező leveleket 1949. áprilisáig, így címezték, illetve címeztettük: például XY honvéd, 2. ö. löv. zlj. harckocsi század, II. szakasz „Ságvári” szoba, Esztergombai tábor. Mint látható, nem volt postafiókszám, vagyis a leveleket a hadrendi megnevezés szerint kellett címezni.

De ne menjünk előre az időben, előbb még oda kellett érni. Az Esztergombai táborba bevonulók összetétele a hadseregfejlesztési feladatoknak megfelelően vegyes volt több értelemben is. Részben a korkülönbségek miatt, részben a hadseregbe kerülés módja és célja miatt is voltak különbségek. Sok bajtársunkat a párt javasolta, sokan a toborzási akció eredményeként jelentkeztek, kisebb hányad volt a sorkatonai szolgálatra behívott. Az önkéntesek zöme a párthatározatnak megfelelően az üzemekből jött. Akadtak olyanok is, akik már a régi hadseregben katonáskodtak, s most éltek a lehetőséggel, hogy tiszti iskolára kerüljenek.

1948. október 20-án reggel 6-7 óra között indult az a vonat a „Császárfürdő” állomásról, ami a Piliscsabára, Esztergombába, és Esztergomba bevonulókat vitte. A „Császárfürdő” állomás a budai Duna-parton az azonos nevű fürdő közelében üzemelt, mint szükségmegoldás, háborús örökség. Civil utas talán nem is volt a vonaton, vagy ha igen, az elveszett a katonaládák sűrűjében. A vonat zsúfolásig megtelt, csak Piliscsabán enyhült a helyzet, mivel az „utasok” kb. fele ott leszállt.

Reggel 8 óra tájban érkezett be velünk a vonat az esztergombai vasúti megállóba. Leszállva a vonatról a fogadóbizottság tisztjei, tiszthelyettesei, tisztesei üdvözölték bennünket, majd sorakoztattak és a szerencsére csak néhány száz méterre lévő laktanyába vezettek bennünket. A kapunál az őrség fegyverbe lépve üdvözölt bennünket.

Beljebb, az út mentén, kíváncsiskodó öregkatonák figyelték csoportjainkat. Az alakuló téren felsorakoztunk és onnan szólítottak orvosi vizsgálatra bennünket. Alkalmatlan minősítést nem igen kapott senki, vagy ha mégis, azok száma elenyésző volt. Ezt követően megtörtént az újoncok szakaszokba való szétosztása és a körletek elfoglalása. Bár a század pontos létszámát korabeli okmányok alapján nem sikerült tisztázni, az tény, hogy meglepően nagy létszámú századot szerveztek belőlünk.

A szakaszok létszáma kb. 50 fő volt. A fogalalkozásokat, fél szakaszra bontva,

párhuzamosan tartották a szakaszparancsnokok és helyetteseik a nagy szakaszlétszámok miatt.

A felszerelések kiadása késő estig tartott. A csajkát azonban mindenki előre megkapta, hogy az ebédet el tudja fogyasztani.

Akik a felszerelést megkapták, folyamatosan mentek szalmazsákokat tömni. Csak ekkor tudtuk meg, hogy milyen töméntelen sok szalma szükséges egy előírással keménységűre tömött katonafekhelyhez. Bizony nem az előírt sarkosra sikeredtek ezek a szalmazsákok, de a tiszteseink „megnyugtattak”, hogy lesz ez jobb is. Majd gyakoroljuk, mondták, és igazuk volt mindkét dologban. A szalmazsáktömés „élvezetében” még másnap is volt része jónéhányunknak, a mert 25-én bevonulók részére is nekünk kellett a körletet előkészíteni.

A körletünk — barakképület — két végén volt ajtó, de csak az egyiket lehetett használni, a másik zárva volt. A bejáratnál volt a parancsnoki iroda, szemben vele a napos asztal. A szobákon át kellett haladni azoknak, akik a belsőbb részekben voltak elhelyezve, mivel a szobák egymásba nyíltak. Takarítás szempontjából a legbelső szoba járt jól, mivel ott csak az odatartozók közlekedtek. A vizesblokk (mosdó, WC) a barakk közepén volt és ezt is mások szobáin át tudta megközelíteni a többség, az adott szobaparancsnoktól engedélyt kérve az áthaladásra. Volt olyan szoba, amelynek fele az egyik, fele a másik szakasz körlete volt. Az itt lakók „élvezték” azt a kiváltságot (e sorok írója is), hogy ha bármelyik szakaszban volt körletrend-ellenőrzés, ill. szobaszemle, akkor az az egész szobát érintette. A körletben 28—30 emeletes ágy volt. Körben a falakon polcok, a fegyverek és felszerelések részére. A hagyományos katonaládák, az egyéb tisztító, tisztálkodó felszerelésekkel az ágyak alá kerültek. Ezen kívül két „kecskelábú” asztal és négy pad egészítette ki a szobák felszerelését, berendezését.

Az első napokban kiosztották a fegyvereket, szinte valamennyi a régi hadseregből átmentett puská volt. Néhányan a szintén régi „Király”-féle géppisztolyt kapták, tár nélkül.

Mikor a század létszáma együtt volt, s a 25-én bevonultak is berendezkedtek, megkezdődött az újonckiképzés. Ez, utólag megállapítva is igen kemény volt. Bár a kiképző tisztek, tiszthelyettesek többségét a régi hadseregből vették át, ha keményen is, de nem önérzetsértően okítottak. Lehet, hogy akadna ellenpélda is, de nem ez volt a jellemző.

Mindenekelőtt megtanultuk a rendfokozatokat, majd előljáróink nevét és beosztását. Ezek az alábbiak voltak (a teljesség nélkül): hadosztályparancsnok: Váriházy Oszkár vezérőrnagy, (mint ismeretes, ő volt 1945 februárban a szovjet hadsereggel Buda felszabadításáért harcoló Budai Önkéntes Ezred parancsnoka. Ezt azonban akkor nekünk nem mondták); hadosztály vezérkari főnök (ma TÖF) Gyérey János ezredes; nevelési osztályvezető Horváth Viktor őrnagy. A hadosztályparancsnokság Várpalotán települt, tehát az említett előljárókat csak névről ismertük meg. „Látható” előljáró volt viszont a zászlóaljparancsnok: Liptay Gábor alezredes; a zászlóalj vezérkari főnök Kantár Imre százados; a zászlóalj nevelő tiszt Raffai László százados (mint a korabeli okmányok tanúsítják ő volt a zászlóalj őrege, 1903-ban született, a többi tiszt, tiszthelyettes mind fiatalabb volt nála).

Nem csak látható, hanem nap mint nap „érzékenyítő” előljárók voltak a század tisztjei, tiszthelyettesei, tisztesei: Csutkai Attila százados századparancsnok (sokáig csodáltuk hogy szálfá termete ellenére milyen ügyesen és gyorsan foglalt helyet a harcokosi vezetőülésében); Rosta Ödön főhadnagy, a századparancsnok helyettese; Simon László hadnagy (1. szakasz), Kiss Sándor hadnagy (2. szakasz), Kemény György hadnagy (3. szakasz), szakaszparancsnokok. A század szolgálatvezetője a zászlóalj másik őrege, Isaszegi István főtörzsőrmester volt (ő 1904-ben született).

A kiképzés ha nem is a kornak megfelelően, de a lehetőségeknek megfelelően folyt. A foglalkozások helyszíne még az elméleti foglalkozások többségének esetében is a Kis-Strázsahegy lábainál lévő gyakorlótér, illetve maga a kopasz oldalú, 231 m magas Kis-Strázsahegy, ritkábban a kissé távolabb lévő Nagy-Strázsahegy és környéke volt.

Külön erőpróbát jelentett az alföldieknek ez a terep, hiszen otthon legfeljebb a padlásra menve jártak magaslaton. A két Strázsa környékén sok-sok élményben volt részünk. Ezek leírása, összegyűjtése külön kötetet is kitenne.

Az újonckiképzés alatt tanultuk a legtöbb nótát. Erre szükség is volt, mert volt egy jelszó a parancsnokok részéről és ezt be is tartatták, hogy „egy lépést se nóta nélkül.” Előfordult, hogy nem igen ment volna a nóta jókedvünkből, de ha az egyszeri vezényszót követően nem harsogott a nóta, számítani lehetett különböző irányból érkező repülőre. Így hamar megtanultuk, hogy jobb a nóta, mint a repülő. Az akkoriban énekelt nótáink többsége részben új, részben régi katonanóta volt, de sokszor énekeltük a civilből hozott mozgalmi dalokat, szovjet katonadalokat és a csak gyakorlótéren engedélyezett pajzán dalokat is.

A kiképzési idő igen hosszú volt, reggeltől ebédig, és bevonulás után csak akkor mehettünk ebédelni, ha minden szerelvény tisztítása „eredményesen” befejeződött. Bizony sokszor 15 óra körül, farkaséhesen sorakoztunk csajkával a konyha előtt. Ebédlő nem volt, rossz időben a körletbe vittük a csajkába kapott ebédet, jó időben pedig a leves kanalazása közben álltunk sort a másodikért. A kenyeret egyben osztották, egy napra, déltől-délig.

A vacsora és a reggeli kenyéradagunkat a kenyérzsákban tartottuk. Volt aki egyszerre megette és másnap már társaitól kért egy-egy falatot. A heti tisztálkodást — melegvízes fürdő — a dorogi bányászok fürdője jelentette, ahová hétvégeken, zárt rendben, harsány nótaszóval vonult a század. Alsóruháinkat nem a patyolat, hanem mosónők mosták szakaszonként és így arra is volt mód, hogy a „saját” ingét kaphatta vissza mindenki.

Az újonckiképzés alatt az első komoly erőpróba az a menetgyakorlat volt, ami riadóval kezdődött kora hajnalban és Esztergomon át a Duna vonalát követve Basaharc (Dömös) végállomásig tartott. A távolság nem túl nagy, oda-vissza kb. 30 km, de a menetet nem az úton, hanem végig az úttal párhuzamos hegyoldalon hajtottuk végre. Élelmet, „nyersanyagban” kaptuk és két-két fő a csajkájában főzte meg az ebédjét. El lehet képzelni, milyen „finomságok” készültek olyan alkalmi szakácsoknál akik nem főztek addig még soha. A bekormozott csajkák eredeti tisztaságúra súrolása aztán külön gondot okozott.

A basaharcai kirándulást alig hevertük ki, amikor egy újabb, de most már lényegesen hosszabb következett, Bajnára és vissza, ami 50—60 km volt. Mint az előző menetgyakorlat, ez is riadóval kezdődött és rajonkénti versenyt jelentett a menetvonalon oda is, vissza is. Bajnán középületekben szállásolták el a századot, padlóra terített szalmán. Pihenő időben még szórakozási lehetőség is akadt a helyi fiatalokkal.

Még az újonckiképzés alatt került sor az V. Hadseregi Pártkonferenciára. Ezen a konferencián 13 párttag vett részt zászlóaljunktól. Két fő volt a honvéd a résztvevők közül. Századunktól Horváth Sándor honvéd és a rohamtüzér ütegtől is egy honvéd vett részt.

Az újonckiképzést lövészet zárta, majd a katonai eskü letételére került sor, melyet a Magyar Köztársaságra tettünk le az esztergomi „Vak Bottyán” laktanya udvarán, ahová a zászlóalj újoncait összevonták.

Ezután megkezdődött a harcokszízi szakkiképzés a II. világháborút a szó szoros értelmében végigharcolt T—34-es harcoksikon. Akkoriban még öt fő volt a T—34-esek személyzete. Parancsnok, rádiós, harcokszízi vezető, segédvezető-homlokgéppuskás, töltőkezelő-toronygéppuskás. A harcokszízi való kiképzést csak forgószínpadszerűen lehetett megoldani, hiszen a század létszáma a harcokszízihoz szükséges személyzet háromszorosa, vagy még ennél is több volt. Harcokszízi-harcászatra ki a terepre legtöbbször gyalog mentünk, öt-öt fős csoportokban. A kezelőkiképzés a garázsban, vagy a garázs előtt folyt. Közben természetesen őrszolgálatot is kellett adnunk, felváltva a rohamtüzérekkel. Őrségbeosztásnál igen kedvelt őrhely volt a „kábeljárór”, és az oda való beosztás kiváltságnak számított. Bár 6—8 km-t kellett megtenni a kábel bejárása során, de járőrtársal, így nem volt unalmas a szolgálat. Az őrzött kábel legtöbbször gyalog mentünk, öt-öt fős csoportokban. A kezelőkiképzés a garázsban, vagy a garázs előtt folyt. Közben természetesen őrszolgálatot is kellett adnunk, felváltva a rohamtüzérekkel. Őrségbeosztásnál igen kedvelt őrhely volt a „kábeljárór”, és az oda való beosztás kiváltságnak számított. Bár 6—8 km-t kellett megtenni a kábel bejárása során, de járőrtársal, így nem volt unalmas a szolgálat. Az őrzött kábel legtöbbször gyalog mentünk, öt-öt fős csoportokban. A kezelőkiképzés a garázsban, vagy a garázs előtt folyt. Közben természetesen őrszolgálatot is kellett adnunk, felváltva a rohamtüzérekkel. Őrségbeosztásnál igen kedvelt őrhely volt a „kábeljárór”, és az oda való beosztás kiváltságnak számított. Bár 6—8 km-t kellett megtenni a kábel bejárása során, de járőrtársal, így nem volt unalmas a szolgálat.

A hét végi őrszolgálatok a kapunál külön élményt jelentettek. Amikor mi voltunk szolgálatban, jaj volt a rohamtüzéreknek! A kimenőre, kimaradásra menő rohamtüzéreknél minden előírást kínos pontossággal ellenőriztünk. (Iratok, tű, cérna, pénz stb.) A legkisebb rendellenesség visszaküldéssel járt. A kimaradásról beérkezők hasonló bánásmódra számíthattak. A pontosságot a mi óránknak megfelelően ellenőriztük, az esetleges ittasságot is mi ítéltük meg. A másik héten aztán fordult a kocka,

a rablókból lettek a pandúrok, vagyis a rohamtüzérek végeztek hasonló ellenőrzést. Az előző heti precizitásunkat igyekeztek felülmúlni, és ez folyamatosan így ment. Ez a rivalizálás a „szőrözés” terén mindkét alegységnél „messzemenőleg” biztosította a kilépés és belépés rendjét, feltárta az esetleges hiányosságokat.

Lehet, hogy a parancsnokok örültek is ennek, legalábbis nem léptek fel ellene komolyabban. Persze azért így is előfordultak késések, vagy a laktanya sarkával szemben működő csárdából hazatérők „kerítésparancsnokságon” való beérkezése, de csak akkor, ha századbeli volt ott az ór.

Szerencsére nem volt túl kemény a tél. A kiképzési feladatok sokasága folytán gyorsabban telt az idő.

Az első szabadságok is erre az időszakra estek. Az állomány részben karácsonyra, részben szilveszterre-újévre kapott néhány napot. A karácsonyi csoportnál a visszaérkezéskor volt jó néhány késés, még hozzá több órá, de ez csak azokat érintette, akik Budapesten átszállva jöttek vissza. A távolsági vonatok késése miatt sokan lekésték a Császárfürdőről induló vonatot, de a MÁV igazolást adott és így nem kellett senkit felelősségre vonni a késésért.

Kiképzéssel és szolgálattal teltek a napok. Megszoktuk a rendet, fegyelmet. Ebben az időben már senkinek nem voltak beilleszkedési gondjai. A legkeményebb munkájuk a harcokcsivezetőknek volt, nekik még a kiképzési időn túl is volt bőven tennivalójuk. A harcokcsik karbantartása, feltankolása, havazás esetén a fehérre festése, hóolvadáskor a festék lemosása, mind-mind kiképzési időn túli feladatuk volt. Ebben a munkában a segédvezetők segítették őket.

A harcokcsivezetőket és a segédvezetőket a kiképzési idő utáni tevékenységük miatt alig láttuk a körletben.

Lassan kitavaszkodott. A tavasz új szervezést is hozott, amit mi akkor természetesen csak a „mozgásokból”, vezénylésekből, áthelyezésekből észleltünk.

Akik 1948 október végén vonultunk be az első harcokcsi századhoz, azonos összetételben 1949 áprilisig maradtunk együtt. Ez a fél év azonban példátlanul szorosra kovácsolt össze bennünket. Ezt bizonyítja, hogy a bajtársi összetartozás most, 40 év elmúltával is tart. Igaz, többségünk még további hat hónapot töltött Esztergom-táborban, a sorkatonai szolgálatot teljesítő bajtársak egy része még többet, de már nem azonos században. 1949 tavaszán az akkor még a Honvédelmi Minisztériumhoz tartozó határőrséget, a piros-kék parolis határvaszokat, főleg a déli országhatáron, az ismert politikai szituáció kapcsán megerősítették, vezénylések, illetve áthelyezések következtek az első harcokcsi század sorai kezdtek megbomlani. Ezt követte a nagyobb átszervezés, amit mi akkor csak a személyi mozgásokon keresztül érzékeltek. Ma már tudjuk, hogy az ismert párthatározat kapcsán lépésről-lépésre folyt a hadsereg fejlesztése.

Megalakult az első páncélos hadosztály, ezen belül az első harcokcsi ezred, több mint 900 fővel és a létszámnak megfelelő harcokcsival. Ettől kezdve lett Pf. címünk. „Keretátadással” a volt második önálló lövész zászlóalj egyharmada Piliscsabára ment. Ilyen arányban az alegységek állománya is megbomlott, így a volt harcokcsi század is. Sokan kerültek a hadosztály törzsébe is, valamint az ugyancsak Esztergom-táborban felállított rohamtüzér osztályhoz. Akiket máshová szólított a szolgálat, szomorúan váltak el tőlünk. Akik a harcokcsiezrednél maradtunk, még jobban összetartottunk. A század ugyan nem maradt egyben, de legalább egy ezredben voltunk. Lényegében mi adtuk az ezred alegységeinek keretét. Voltak akik ezreden belül ugyan, de „szakmát” kényszerültek változtatni. Mivel minden zászlóaljhoz helyeztek híradó szakaszt, jó páran oda kerültek. Ahogy tőlünk elmentek bajtársak, ugyanúgy jöttek is az ezredhez a volt második önálló lövész zászlóalj más alegységeiből, főleg a híradó századból, hogy a híradó szakterületet erősítsék. Az ezredhez kinevezett parancsnokok is megérkeztek.

Ezredünk parancsnoka Uszta Gyula ezredes lett, aki a „Rákóczi” partizánosztág parancsnoka volt a háború alatt a kárpátokban. (Akkor ezt a ma már közismert tényt nem mindenki ismerte közülünk).

Az ezredparancsokkal egyidőben több olyan parancsnok foglalta el beosztását az ezrednél, aki szintén akkor végezte el a törzstiszti tanfolyamot, és akik később a hadsereg felső vezetésében, illetve a tábornoki karban fontos beosztásokat láttak el.

Az új „felállás” első napjaiban megérkeztek az újoncok, öregkatonák lettünk. Most mi álltunk a laktanya fő útja mellett érdeklődő tekintettel, hogy van-e ismerős az újoncok között. Jónéhányunk fedezett fel ismerősöket. Az ekkor bevonultak között már a sorkatonai szolgálatra behívottak voltak többségben, de a tiszt iskolákra jelentkezettek száma is jelentős volt.

Közülünk, akik tisztességek lettek, részt vettek az újoncok kiképzésében. A felszabadulás utáni első díszszemlére készült a hadsereg. Ekkor nem április 4-én, hanem május 1-jén tartották a díszszemlét. Egyértelmű volt, hogy a szemlén részt vevő páncélos kontingens csak a mi ezredünkől kerülhet ki. Az ezrednek is csak az öregkatonáiból, hiszen az újoncok még szakkiképzésen nem voltak. Lényegében az első harcokciszázad tagjai vettek részt a díszszemlén, akiket különböző alegységekből szedtek össze. Előbb otthon, majd Budapesten, a nagyrákosi gyakorlótéren folyt a felkészülés. Mivel az újoncok még nem tettek esküt, a laktanyaórséget is az öregkatonáknak kellett adni.

Folyamatosan, két váltásban adtuk az órséget, mert csak ennyien maradtunk Esztergomtáborban. Akiknek ez a sors jutott, szomorúan vették tudomásul, hogy az ő itthoni szolgálati feladatuk is éppen olyan fontos tevékenység, mint a díszszemlén lévőké. Az órszolgálatot adókat sújtotta még az is, hogy a húsvéti szabadságra menés lehetősége veszélyben forgott, hiszen csak két váltás órség volt. A parancsnokok rugalmasságán (szabálysértésén?), emberségén és az öreg páncélosok legendás bajtársiasságán múlt, hogy mégis megoldást nyert a szabadság probléma. Mindkét váltás vállalta, hogy folyamatosan 4—5 napon át ellátja az órszolgálatot míg a másik váltás szabadságra megy. Nagy rizikó volt ez a parancsnokok részéről. Fáradtan, de éber szolgálatellátással hálálták meg a fiúk az emberséges intézkedést.

A fővárosban közben lezajlott a nagy érdeklődés mellett megtartott díszszemle. A díszszemlén résztvett bajtársaink soha nem feledhető élményt szereztek.

A díszszemléről visszatért „győztes páncélosok” bekapcsolódtak a kiképzésbe. Az újoncok szakkiképzése folyt és azon belül harcokcisi éleslövészet is. A Nagy-Strázsa oldalából lőttek a harcokcisiágyúk a Kétágú hegy oldalába. A harcokcisi alegységekbe beosztottak az újoncokkal részt vettek a lövészetben, az öregkatonák egy része pedig a lőteret biztosította biztonsági őrként.

Júniusban a Kossuth Akadémiát frissen végzett alhadnagyok és tiszthelyettesek érkeztek az alegységekhez. Már bekapcsolódtak az új szakaszparancsnokok a kiképzésbe, amikor az egyik júliusi napon, teljesen váratlanul, megjelent a laktanyában Farkas Mihály honvédelmi miniszter és kísérete. Külön tanterem nem lévén a körletben szakaszonként politikai foglalkozást tartottak a századok. A miniszter néhány foglalkozást megtekintett, néhány percet időzött egy-egy helyen és egy-egy kérdést is feltett a témából. Mikor meggyőződött arról, hogy „tudjuk a leckét”, ahogy jött, úgy távozott is körünkből.

A nyár közepén „nagy kihelyezésre” került sor. A Várpalota melletti Inota közepébe, oda ahol most a „November 7.” erőmű áll, települt ki az ezred. Az első napok a tábor berendezésével teltek, majd a tanultak gyakorlása folyt a könnyűnek nem nevezhető terepen. A harcokcisi védelemre való beásásának gyakorlása több napi munkával is csak félig meddig sikerült egy-egy harcokcisi személyzetének a sziklás, köves talajon.

Az inotai táborozásunk alatt — 1949. augusztus 18-án — az Országgyűlés elfogadta a Magyar Népköztársaság Alkotmányát, melyre augusztus 20-án tettük le az esküt. Ez az eskütétel külsőségeiben is sokkal ünnepélyesebb volt, és azért emlékezetesebb is, mint az előző eskü, amit még a Magyar Köztársaságra tettünk le, zárt körülmények között, újonckiképzésünk után.

Az eskütétel ünnepélyes és nyilvános volt. Részt vettek azon a környék dolgozóinak képviselői, a párt- és állami vezetők és természetesen a hadsereg felső vezetésének képviselői, a családtagok azonban nem, akkoriban ez a lehetőség nem volt gyakorlat. Az eskütételre a pétfürdői sporttelepen került sor, ahova gyalogmenetben vonultunk át a táborhelyről. Ezen az eskütételen nem az újoncok tettek esküt, hanem az ezred minden tagja és a hadsereg egésze is, helyőrségenként, az új Alkotmányra.

A táborból való bevonulás után került sor, a még június-július hónapban végrehajtott haditorna jelvénytípusú versenyeken jelvényfokozatokat értek részére a jel-

vények kiosztására. A szeptember hónap szolgálat ellátással, anyagok karbantartásával, rendezésével és javítási munkákkal telt el.

A hónap vége felé ismét „mozgás” jelei mutatkoztak. Ennek okát már jobban értettük, legalábbis azok, akik önkéntesek voltak és a Kossuth Akadémiára jelentkezve az egy éves csapatszolgálat vége felé közeledtek. A hónap végén sorakoztatták az „érdekelteket”. Ismertették az áthelyezési parancsokat, hogy ki hova kerül. Ekkor tudtuk meg, hogy a Kossuth Akadémia megszűnt és helyette fegyvernemi tiszti iskolák létesültek. (Nyilván a megnövekedett tiszti létszámigény biztosítására.)

Az áthelyezési parancsokat megdöbbenve hallgattuk, mert a Honvéd „Rákosi Mátyás” Páncélos Tiszti Iskola állományába csak egy része, bár a többsége került a volt páncélosoknak. Jónéhányan más tiszti iskolákra nyertek beosztást. Később derült ki, hogy a polgári szakképzettségeket is figyelembe vették az elosztásoknál és pl. a vasasokat, a tüzér, a légvédelmi tüzér és más szertiszti tanfolyamokra is számításba vették. A hazai tisztképző iskolák mellett néhányan a Szovjetunió tisztképző intézményeiben kezdték meg tanulmányaikat. A sorállományú bajtársaink az ezrednél vagy újabb áthelyezések kapcsán máshol folytatták szolgálatukat.

Október elején kaptak néhány nap szabadságot az áthelyezettek, a tiszti iskolákra menők. Nagy búcsúzásokra került sor és fájó szívvel, de szétvált néphadseregünk első harcokszázadának a még ekkor is egy ezred soraiban szolgáló állománya.

Fokozta az elválás nehézségét — főleg azok számára, akik a páncélos fegyvernemtől is kénytelenek voltak megválni — hogy aznap érkeztek meg a Szovjetunióból a gyári új harcokcsik, amikor nekünk menni kellett az ezredtől.

A vasútállomáson kirakodott harcokcsik dübörögve jöttek befelé a kapun hosszú-hosszú sorban, mi meg kifelé vonultunk, hogy ki-ki az új beosztásában teljesítse kötelességét.

Ezt követően sokunkkal csak az 1958-ban tartott tíz éves bajtársi találkozón láttuk viszont egymást, vagy még ennél is később.

Akik végig páncélosok maradtak, azok a szolgálatuk során természetesen többször találkoztak. Azok viszont, akik a harcokcsizó fegyvernemtől távol kerültek, csak ritkán és véletlenszerűen. Ennek ellenére valamennyien páncélosok maradtunk.